

Sygn. akt III CZ 6/15

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Tadeusz Ereciński (przewodniczący)

SSN Jacek Gudowski

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa A. L.

przeciwko N. sp. z o.o. w K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 26 lutego 2015 r.,

zażalenia powoda na wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 27 października 2014 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Powód A. L. pozwem z dnia 18 marca 2014 r. dochodził od pozwanej N. sp. z o.o. z siedzibą w K. zapłaty kwoty 4 400 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lipca 2012 r. do dnia zapłaty tytułem części wynagrodzenia należnego za wykonanie utworów i przeniesienia autorskich praw majątkowych do nich na pozwaną na podstawie umowy dnia 29 czerwca 2011 r. Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 8 lipca 2014 r. uwzględnił powództwo.

Rozpatrując apelację pozwanej, Sąd Okręgowy w K. przyjął, że sprawa o zapłatę wynagrodzenia za wykonanie utworu oraz za przeniesienie autorskich praw majątkowych do niego, a także udzielenie upoważnień i zezwoleń odnoszących się do tego utworu, przeniesienie prawa zezwalania na wykonywanie zależnych praw autorskich i udzielenie upoważnienia do wykonywania autorskich praw osobistych jest sprawą o ochronę praw autorskich w rozumieniu art. 17 pkt 2 k.p.c. Rozpoznanie tej sprawy przez sąd rejonowy w pierwszej instancji skutkuje nieważnością postępowania zgodnie z art. 379 pkt 6 k.p.c. W związku z tym, na podstawie art. 386 § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 27 października 2014 r. uchylił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego z dnia 8 lipca 2014 r. i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K.

Powód wniósł zażalenie na wyrok Sądu Okręgowego z dnia 27 października 2014 r. na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. Zarzucił naruszenie art. 17 pkt 2 k.p.c. i art. 386 § 2 w zw. z art. 379 pkt 6 k.p.c. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w K.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia na orzeczenie o uchyleniu wyroku sądu pierwszej instancji i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy kontroluje prawidłowość stwierdzenia nieważności postępowania przez sąd drugiej instancji (art. 394¹ § 1¹ k.p.c.; por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013, nr 4, poz. 54). Oznacza to, że przy rozpoznawaniu zażalenia wniesionego na wyrok Sądu Okręgowego z dnia 27 października 2014 r. konieczne jest zbadanie, czy Sąd ten prawidłowo przyjął, iż niniejsza sprawa w pierwszej instancji należała do właściwości rzeczowej sądu

okręgowego, wobec czego jej rozpoznanie przez sąd rejonowy skutkowało nieważnością postępowania na podstawie art. 379 pkt 6 k.p.c.

W judykaturze Sądu Najwyższego pod rządami ustawy z dnia 10 lipca 1952 r. o prawie autorskim (Dz. U. Nr 34, poz. 234 ze zm., dalej jako ustawa z dnia 10 lipca 1952 r.) przeważało stanowisko, że sprawy z powództwa twórcy przeciwko wydawcy o zapłatę wynagrodzenia należą do kategorii spraw o ochronę praw autorskich w rozumieniu art. 17 pkt 2 k.p.c., w związku z czym w pierwszej instancji objęte są właściwością sądów wojewódzkich (postanowienie z dnia 29 grudnia 1971 r., I CZ 205/71, OSPiKA 1972, nr k poz. 173; uchwała z dnia 6 listopada 1976 r., III CZP 10/76, OSNCP 1977, nr 3; poz. 43; wyrok z dnia 8 grudnia 1976 r., III CRN 269/76, OSNCP 1977, nr 10, poz. 191; por. jednak zmierzające w przeciwnym kierunku postanowienie z dnia 9 lutego 1973 r., II CZ 4/73, OSNCP 1973, nr 12, poz. 222). Stanowisko to uzasadniano tym, że w świetle art. 15 pkt 3 ustawy z dnia 10 lipca 1952 r. prawo autorskie obejmowało prawo do wynagrodzenia za wykorzystanie utworu. Na tej podstawie przyjmowano, że twórca, występując do sądu o zapłatę wynagrodzenia autorskiego, dochodzi ochrony swojego prawa autorskiego. Stanowisko to oceniano rozbieżnie w nauce. Jego przeciwnicy podnosili, że prawo do wynagrodzenia, o którym mowa była w art. 15 pkt 3 ustawy z dnia 10 lipca 1952 r., nie miało charakteru bezwzględnego, a spór o wynagrodzenie był zwykłym sporem umownym, a nie sporem o ochronę prawa autorskiego.

Przepis art. 17 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r., Nr 90, poz. 631 ze zm., dalej jako ustawa z dnia 4 lutego 1994 r.) także stanowi, że twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia za korzystanie z utworu. Spory wywołuje kwestia natury tego prawa. Zgodnie z jednym stanowiskiem chodzi tu o prawo względne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 1999 r., II CKN 573/98, nie publ., a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 1999 r., I CKN 1139/97, OSNC 2000, nr 1, poz. 6), a według drugiego zapatrywania jest to prawo bezwzględne. Jako pochodną tych sporów traktuje się zagadnienie, czy sprawa o wynagrodzenie na podstawie umowy o przeniesienie praw autorskich jest sprawą o ochronę praw autorskich w rozumieniu art. 17 pkt 2 k.p.c., czy też przepis ten obejmuje jedynie

sprawy, w których dochodzone są roszczenia, o których mowa w art. 78 lub 79 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r., a zatem sprawy o naruszenie praw autorskich (por. art. 80 tej ustawy).

Przekazanie w art. 17 pkt 2 k.p.c. do właściwości sądów okręgowych spraw o ochronę praw autorskich i pokrewnych motywowane jest - podobnie jak w wypadku innych kategorii spraw wskazanych w tym przepisie - założeniem, że sprawy takie z reguły mają bardziej złożony charakter prawny ze względu na leżące u ich podłoża regulacje. Wymagają one zatem większego doświadczenia, jak również koncentracji w ramach mniejszej liczby sądów, dlatego w pierwszej instancji mają je rozpoznawać sądy okręgowe, a nie sądy rejonowe. Właściwość sądu okręgowego na podstawie art. 17 pkt 2 k.p.c. nie jest też uzależniona od majątkowego albo niemajątkowego charakteru sporu.

Ustawodawca posługuje się w art. 17 pkt 2 k.p.c. pojęciem spraw o ochronę praw autorskich. O ochronie praw autorskich - osobistych i majątkowych - mowa jest też w tytułach rozdziałów 8 i 9 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Sugeruje to wykładnię art. 17 k.p.c. 2 k.p.c. w kierunku ograniczenia właściwości sądu okręgowego tylko do spraw, w których dochodzone są roszczenia z tytułu naruszenia praw autorskich, o których mowa w art. 78 i 79 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Przy takim ujęciu istotnie decydujący wpływ na wykładnię art. 17 pkt 2 k.p.c. miałyby okoliczność, czy prawo do wynagrodzenia stanowi rodzaj bezwzględnego autorskiego prawa majątkowego, w razie naruszenia którego twórca może korzystać z roszczeń określonych w art. 79 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r.

Wykładnia art. 17 pkt 2 k.p.c. powinna jednak uwzględniać to, że występujące w tym przepisie pojęcie spraw o ochronę praw autorskich użyte jest dla potrzeb ściśle procesowych, tj. wyznaczenia granic właściwości rzeczowej sądu okręgowego, a także to, że celem tego przepisu jest przekazanie do tego sądu określonej kategorii spraw ze względu na szczególny charakter leżących u ich podłoża regulacji prawnych. Zasadne jest więc interpretowanie określenia „sprawy o ochronę praw autorskich” przez pryzmat wskazanej funkcji, co sprawia, że „ochrona praw autorskich” nie powinna być w tym przypadku łączona tylko z ochroną autorskich praw osobistych i autorskich praw majątkowych

w rozumieniu rozdziałów 8 i 9 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Cel przekazania przedmiotowych spraw do właściwości rzeczowej sądu okręgowego przemawia natomiast za tym, aby pojęciem tym obejmować ogół spraw o roszczenia na tle regulacji prawa autorskiego.

Regulacje właściwości sądu, w tym także właściwości rzeczowej, muszą być - z natury rzeczy - jak najmniej skomplikowane i zdatne do przewidywalnego i prostego zastosowania. Przeczyłoby temu założeniu interpretowanie przepisu art. 17 pkt 2 k.p.c. - w zakresie sformułowania „sprawy o ochronę praw autorskich” - przez pryzmat teoretycznego sporu o naturę prawną prawa do wynagrodzenia, o którym mowa w art. 17 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r.

Rozwiązanie zakładające, że sprawy o ochronę praw autorskich to wszystkie sprawy o roszczenia na tle prawa autorskiego (w znaczeniu przedmiotowym), ma tę zaletę, że pozwala na kumulację w jednym postępowaniu roszczeń o wynagrodzenie z tytułu przeniesienia praw autorskich z roszczeniami z tytułu ich naruszenia, które określają art. 78 i 79 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Może się zdarzyć, że strona umowy o przeniesienie praw autorskich nie tylko nie zapłaci wynagrodzenia, ale będzie korzystać z utworu w zakresie pól eksploatacji nieobjętych umową. W takim wypadku twórca może wystąpić z żądaniem zapłaty wynagrodzenia w myśl umowy oraz z roszczeniami z tytułu naruszenia jego praw autorskich w odniesieniu do pól eksploatacji nieobjętych umową. Szersze rozumienie art. 17 pkt 2 k.p.c. pozwala na objęcie obu kategorii żądań właściwością sądu okręgowego. Gdyby je odrzucić, wtedy mogłoby się okazać, że w sprawie o wynagrodzenie umowne byłby właściwy sąd rejonowy (art. 17 pkt 4 k.p.c.), podczas gdy roszczenia wynikające z naruszenia praw autorskich przynależałyby do właściwości sądu okręgowego (art. 17 pkt 2 k.p.c.). Sformułowanie art. 17 pkt 2 k.p.c. - odmienne niż w wypadku art. 17 pkt 1 *in principio* k.p.c. - wykluczałoby bowiem przyjęcie kompleksowej właściwości sądu okręgowego.

Mając to na uwadze, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., sąd orzekł jak w sentencji.